

Exocentrus adpersus Muls., en för Sverige ny cerambycid.

Av

STIG LUNDBERG.

Den 3 juli 1956 undersökte jag vid ett besök i Strömserum i sydöstra Småland bl. a. en hög röjningsris bestående av enbart ek, som låg sol-exponerad i utkanten av ett yngre ekbestånd med inslag av enstaka halvdöda, grova ekar. Riset hade troligen avverkats våren 1955 och en mängd flyghål avslöjade, att en insekt utvecklats i riset. Till min förvåning fann jag på riset flera exemplar (inalles 16) av, som jag trodde, *Exocentrus lusitanus* L. vilken ju är känd som en utpräglad lindart. De flesta exemplaren hade redan lämnat puppkamrarna och kröpo omkring på riset, och när detta skakades, klamrade de sig fast med hjälp av benen, medan antennerna trycktes mot underlaget. När de föllo till marken, lågo de orörliga någon minut, varefter de med ryckiga rörelser kravlade iväg. Några exemplar höllo på att arbeta sig ut genom barken och enstaka lågo ännu kvar i puppkamrarna. Då även till synes fullväxta larver påträffades, torde utvecklingen i en del fall vara tvåårig. Gångarna slingrade sig mellan barken och veden och slutade med att larven ätit sig in i veden, där förpuppningen ägt rum. Dimensionen på det angripna riset varierade mellan 1 och 3 cm och flyghålen voro koncentrerade till den exponerade översidan. Några andra skalbaggsarter, som utvecklats i riset, kunde ej upptäckas.

Vid ett besök, som jägmästaren fil. dr Thure Palm gjorde hos mig hösten 1956, berättade jag om det underliga trädslagsvalet, och Palm uttalade då den förmodan, att det kunde röra sig om någon av de mellaneuropeiska *Exocentrus*-arter, som är kända för att utvecklas i just ek. En närmare undersökning utfördes av Palm och arten kunde fastställas till *Exocentrus adpersus* Muls., bl. a. genom jämförelse med några exemplar från Tjeckoslovakien i Palms samling.

Exocentrus adpersus Muls. är tidigare ej känd från något annat nordiskt land och torde få räknas till samma grupp av urskogsrelikter i sydöstra Småland som *Phymatodes pusillus* F., *Dircaea australis* Fairm. och *Agrilus Guerini* Lac. Arten förekommer enligt Horion i Mellan-europa, Sydeuropa och Kaukasus. Från Mellanuropa föreligga fynd endast från spridda platser, de flesta gjorda för länge sedan. Nordligast tycks arten vara tagen i Brandenburg, vid Mittelbe och i Schle-

sien. L. Heyrovsky (Fauna CSR, Cerambycidae, Praha 1955, s. 276) anför en del fynd från Tjeckoslovakien och anger att arten huvudsakligen utvecklas i ek men även är funnen i lind, björk, al, hassel och andra lövträd.

Bästa kännetecknet på *Exocentrus adspersus* är, enligt Reitters Fauna, att arten har tydliga avbrutna gråhåriga strimmor på täckvingarna, vilket synes utmärkt på samtliga exemplar från Strömserum. Dessutom har arten i jämförelse med *Exocentrus lusitanus* bredare och kortare halssköld, ett skiljetecken, som påpekats av Palm. I genomsnitt är *adspersus* även större än *lusitanus*. Av 12 exemplar var endast ett 5 mm, och de övriga 6–7 mm, flertalet inmot 7 mm, medan längden för *lusitanus* anges vara 4–6 mm.

Omöjligt torde ej vara att arten redan tidigare tagits i Sverige ehuru förväxling skett med *lusitanus*.

För artbestämningen, litteraturuppgifterna och många goda råd vill jag här framföra ett hjärtligt tack till vännen jägmästaren fil. dr Thure Palm.

I en till tidskriftens redaktion insänd notis meddelar fil. mag. Gunnar Dahlgren, Emmaboda, att han sommaren 1956 (14–18.7.) anträffat *Exocentrus adspersus* Muls. i Strömserum. Arten togs i ett tiotal ex. på de bladlösa grenarna av en liggande ek.

Red.